

2020

Var rädd om **RUT!**

Kontakt

TCO Karin Pilsäter
karin.pilsater@tco.se

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund	6
Vilka tjänster ingår?	7
Fördelning mellan tjänstekategorierna	8
Tak för rutavdraget per person.....	9
Jobb för nyanlända?	11
Regelverk för beräkning av rut-avdrag.....	12
Skattereduktionens nivå	12
Direktiv till utredning om utvidgning av rutavdraget.....	13
Andra tjänster som diskuteras	15
Varför RUT – och vad kostar det?	15
Ökade krav på anställningsvillkor	17
Taket för RUT och ROT	17
Vilka använder rutavdrag och hur mycket?	18
TCO:s förslag	21
Källor	22
Om TCO	23

Sammanfattning

”Rutavdraget behöver värnas från förslag som undergräver dess legitimitet.”

Den 31 januari 2020 presenteras regeringens utredning om utvidgning av skattereduktionen för hushållsnära tjänster (rutavdrag) i enighet med januariavtalet mellan S, Mp, C och L. Uppdraget för utredningen är att föreslå att det utökas med fler tjänster och att taket höjs. TCO anser att rutavdraget är viktigt för att underlätta människors livspussel, därför måste systemet värnas från förslag som riskerar att undergräva dess legitimitet. TCO framför i denna rapport en rad förslag som syftar till att hålla till rutavdraget träffsäkert, effektivt och legitimt. De tre viktigaste är:

- Inför ett tak för rutavdrag per timme.
- Nej till breddning av rutavdraget till nya områden.
- Behåll taket för rutavdrag på 50 000 kr/person.

Inledning

TCO anser att ruttjänster är en viktig del i en politik för att underlätta människors livspussel. Avvikelser i skattesystemet behöver vara såväl legitima som effektiva. Varje förändring måste vägas mot såväl frågan om detta ur ett allmängiltigt perspektiv är en legitim skattenedsättning samtidigt som effektiviteten i rutavdrag som metod måste vara uppfylld.

Skattereduktioner innebär ett skattebortfall. Dessa pengar har alltid en alternativ användning, antingen i form av andra skattesänkningar eller som utgifter. Exempelvis måste argumentet att en skattereduktion på en viss tjänst skapar nya jobb vägas mot hur många jobb som kunde skapas genom alternativ användning.

Enligt Januariavtalet ska rutavdraget utökas med fler tjänster, taket höjas och en särskilt utvidgning ske för äldre personer. En utredning har därför tillsatts, som ska lämna förslag på hur detta ska genomföras.

TCO anser att systemet med rutavdrag, skattereduktion med halva arbetskostnaden för vissa hushållsnära tjänster, är viktigt och just därför behöver värnas från förslag som riskerar att undergräva legitimiteten för systemets grunduppgift.

Därför framför vi i denna rapport en rad förslag som syftar till att hålla skattereduktionen för hushållsnära tjänster till ändamålet att underlätta livspusslet genom tjänster som levereras med goda arbetsvillkor. Därmed anser vi att legitimiteten för systemet upprätthålls.

Bakgrund

Redan på 90-talet tog TCO ställning för att hushållsnära tjänster med rimliga löner och vettiga anställningsvillkor borde kunna bli mer tillgängliga genom införande av en skatterabatt.

För TCO har detta, senare kallat RUT, varit en fråga om att underlätta för människor att få ihop livspusslet, på ett sätt som är värdigt och har goda villkor för den som utför jobbet.

Av proposition 2006/07:94 Skattelättnader för hushållstjänster framgår:

”Syftet med skattereduktionen är bl.a. att omvandla svart arbete till vitt arbete samt att möjliggöra för kvinnor och män att öka sin tid på arbetsmarknaden. Avsikten är även att fler korttidsutbildade skall komma in på arbetsmarknaden och att såväl kvinnor som män skall kunna kombinera familjeliv och arbetsliv på lika villkor. De berörda tjänsterna skall kunna utföras även av personer som saknar en mer omfattande yrkesutbildning.”

Motivet var alltså i praktiken att underlätta för människor att arbeta heltid och samtidigt kombinera familj med jobb, att göra svarta jobb vita och att underlätta för arbetstagare att hitta jobb utan höga kvalifikationer.

Det inledande regelverket sammanfattades:

”Mot denna bakgrund föreslås att det hushållsarbete som omfattas skall vara städarbete eller annat rengöringsarbete, vård av kläder och hemtextilier samt matlagning. Hushållsarbetet kan även avse snöskottning och skötsel av tomt eller trädgård i form av häck- och gräsklippning, krattning och ogräsrensning. Även omsorg och tillsyn som en fysisk person behöver, samt barnpassning, kan omfattas. Hushållsarbetet skall i hushållsarbete vara utfört i eller i nära anslutning till bostaden. Skattereduktionen föreslås uppgå till 50 procent av utgifterna för sådana arbeten.”

I den fortsatta framställningen används det gängse uttrycket rut-avdrag, trots att det inte är ett skatteavdrag utan en skattereduktion.

Vilka tjänster ingår?

Idag lämnas rutavdrag för följande tjänster:

- Enklare städarbete eller annat rengöringsarbete samt flyttstädning som utförs i bostaden.
- Vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden.
- Snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden.
- Häck- och gräsklippning, krattning och ogräsrensning samt beskärning och borttagande av träd och buskar som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden.
- Barnpassning som inte mer än i ringa omfattning innefattar hjälp med läxor och annat skolarbete och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande.
- Annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.
- Flytt av bohag och annat lösöre mellan bostäder samt till och från magasinering i samband med flytt mellan bostäder.
- Arbete som avser installation, reparation och underhåll av data- och informationsteknisk utrustning, dataprogram och dataförbindelser samt handledning och rådgivning i samband med sådant arbete, när arbetet, handledningen och rådgivningen utförs i eller i nära anslutning till bostaden.
- Reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden.

För varje tjänst finns noggranna anvisningar och förtydliganden utarbetade av Skatteverket. Exempelvis är det noga utsagt att skattereduktion endast medges för arbetskostnaden, ej för maskiner eller material, ej heller för restid och reskostnader.

Genom en ändamålsglidning av Skattemyndighetens tolkning av barnpassning blev regelrätt hemundervisning ("läxhjälp") berättigad till skattereduktion, upp till årskurs nio. 2013 utvidgades RUT uttryckligen med skattereduktion för hemundervisning, "läxrut", även på gymnasienivå. Detta avskaffades dock 2015, då även läxläsning inom ramen för barnpassning uttryckligen begränsades. Likaså inskränktes skattereduktionen för matlagning till enkel matlagning i samband med barnpassning, samt skärptes reglerna för städning till att vara enklare städning som inte kräver utrustning. Detta skedde i syfte att inte just rengöring av inomhuspool skulle kunna ingå och den specialtjänst som växt fram, inhyrning av en kock som lagar festmat eller en bartender på festen skulle försvinna som ruttjänst.

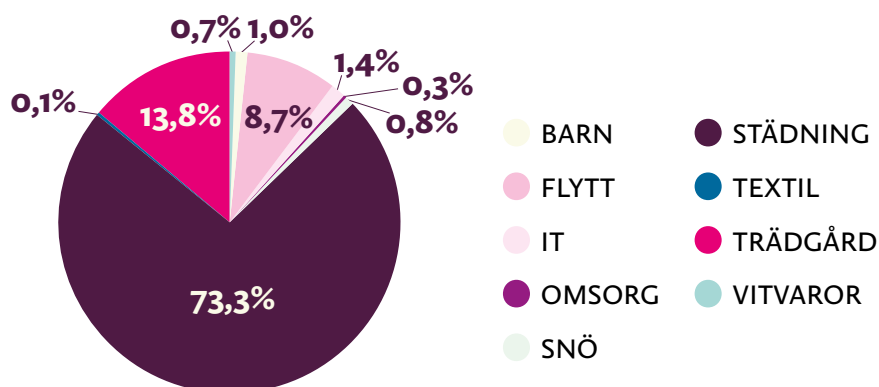
Istället har från 2017 IT-tjänster i hemmet blivit berättigade till skattereduktion, liksom packning, transport och uppackning vid flytt. Trädgårdsarbete utvidgades till att gälla bland annat klippning av enstaka buske men också trädfällning och stubbfräsning. Detta skedde genom en överenskommelse om flyktingpolitiken, där syftet angavs vara att skapa enkla jobb för nyanlända. Dessutom har reparation av vitvaror tillkommit.

Fördelning mellan tjänstekategorierna

Trots utvidgningen av tjänstekategorierna är städning tillsammans med trädgård de helt dominerande tjänsterna inom ramen för rutavdrag, med 73,3 procent respektive 13,8 procent. Barnpassning har legat stabilt på cirka 1 procent.

DIAGRAM 1

Andel RUT per tjänstekategori år 2018

Källa: Skatteverket

En påtaglig andel har använts till flytthjälp på senare tid, 438 miljoner kronor av skattereduktionen, 9 procent, användes för flytt 2018. Det uppgick till 416 miljoner direkt det första året, 2017. Det finns därför all anledning att tro att detta i hög utsträckning avser tjänster som redan köptes på marknaden och ändå skulle ha utförts.

Service inom IT-tjänster i bostaden, liksom reparationer av vitvaror som också införts från 2017 har däremot endast uppgått till 70 respektive 35 miljoner kronor, 1,4 respektive 0,7 procent. Trädgårdstjänster fick en påtaglig ökning i och med att sådant som trädfällning och stubbfräsning började ingå.

Skatteverket redovisar uppdelningen mellan de olika ingående tjänsterna endast från och med 2016.

TABELL 1. Belopp och andel per tjänst, 2016–2018

Tjänst	Belopp 2016 (kr)	Andel 2016	Belopp 2017 (kr)	Andel 2017	Belopp 2018 (kr)	Andel 2018
Barnpassning	50 341 946	1,4 %	49 502 775	1,1 %	49 829 005	1,0 %
Flytt	95 404 617	2,6 %	416 487 899	9,0 %	437 900 718	8,7 %
IT	7 757 150	0,2 %	47 595 920	1,0 %	70 319 218	1,4 %
Omsorg	22 393 425	0,6 %	17 886 116	0,4 %	17 418 446	0,3 %
Snöskottning	16 346 475	0,4 %	17 580 206	0,4 %	39 617 178	0,8 %
Städning	3 022 036 115	82,4 %	3 384 134 000	72,9 %	3 687 276 669	73,3 %
Textil	3 964 124	0,1 %	4 072 949	0,1 %	3 587 307	0,1 %
Trädgård	449 495 967	12,3 %	678 578 318	14,6 %	692 992 900	13,8 %
Vitvaror	0	0,0 %	23 771 798	0,5 %	34 729 873	0,7 %
Totalt	3 667 739 819	100,0 %	4 639 609 981	100,0 %	5 033 671 314	100,0 %

Källa: Skatteverket.

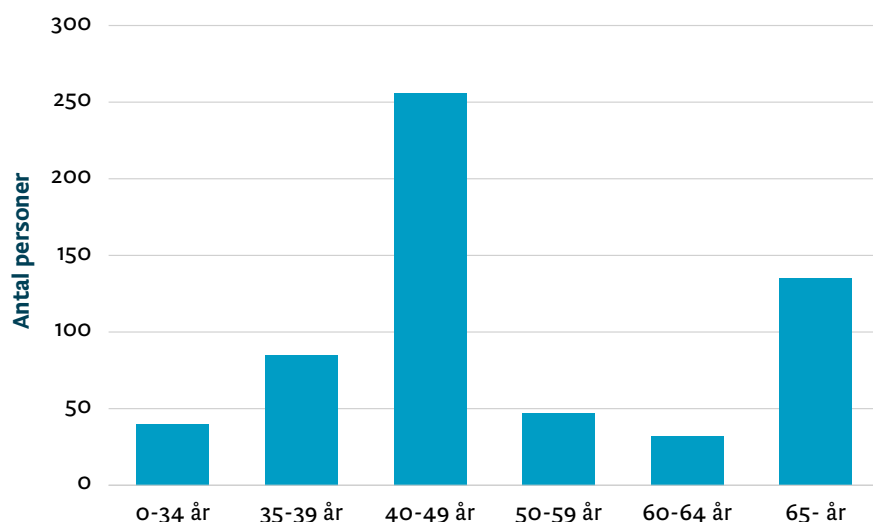
Tak för rutavdraget per person

Fram till och med 2015 var den maximala skattereduktionen 50 000 kronor per person, RUT och ROT sammantaget.

För enbart skattereduktion för ruttjänster var det 673 personer, 316 kvinnor och 357 män, som slog i det taket, det vill säga köpte rutberättigade tjänster för en sammanlagd arbetskostnad på 100 000 kronor eller mer.

DIAGRAM 2.

Antal personer som använt maximalt belopp till RUT-tjänster år 2015. Indelning efter ålder

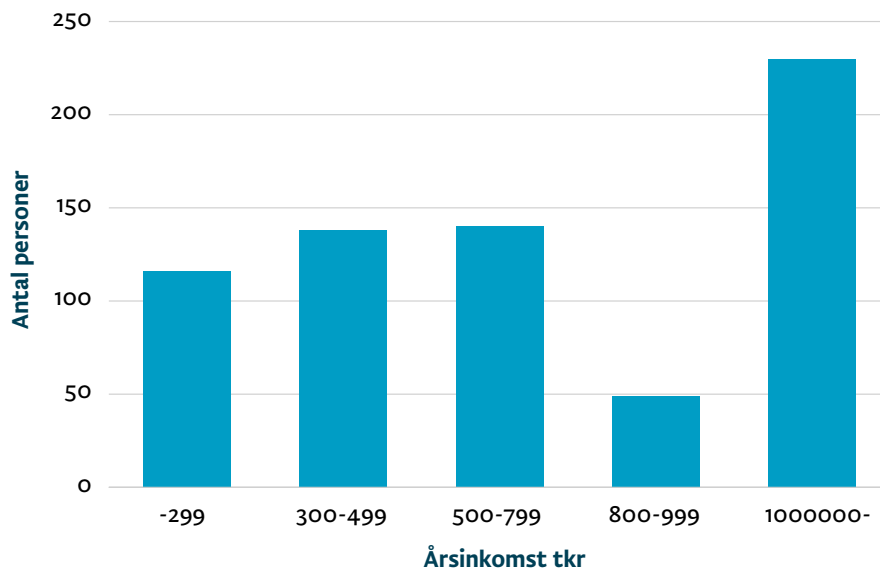

Källa SCB, Uppgifter beställda av TCO

Ungefär en tredjedel av dessa hade en inkomst över 1 000 000 kronor. Det är värt att notera att det i denna statistik inte går att utläsa vilken inkomst som hushållet hade, enbart inkomsten hos den person som registrerades som köpare.

DIAGRAM 3.

Antal personer som använt maximalt belopp till RUT-tjänster år 2015. Indelning efter inkomst

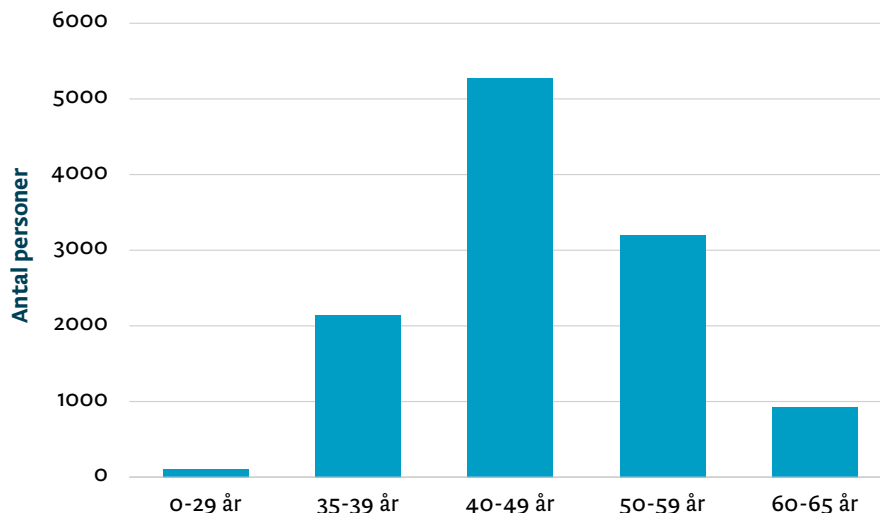
Källa: SCB, Uppgifter beställda av TCO

Två tredjedelar av dessa 673 personer bodde i 10 storstadskommuner. Ytterligare drygt 600 personer hade sammanlagda rutavdrag över 45 000 kronor, det vill säga nära gränsen på 50 000 kronor.

2016 sänktes taket för skattereduktion för ruttjänster till 25 000 kronor för personer upp till 65 år. Då ökade antalet personer som kom upp i takbeloppet avsevärt, till 11 660 stycken.

DIAGRAM 4.

Antal personer som använt maximalt belopp till RUT-tjänster år 2017. Indelning efter ålder

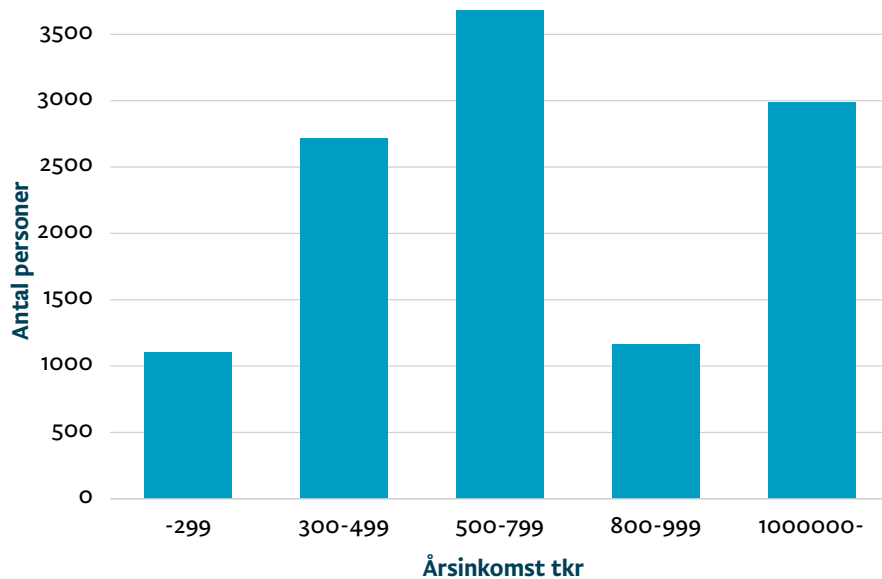
Källa: SCB, Uppgifter beställda av TCO

Nu blev det fler än 10 personer som nådde taket på 25 000 kronor i skattereduktion i sammanlagt 115 kommuner. Ytterligare 20 000 personer hade sammanlagda rutavdrag över 20 000 kronor, det vill säga nära gränsen.

Den 1 juli 2019 höjdes taket för rutavdrag återigen till 50 000 kronor.

DIAGRAM 5.

Antalet personer som använt max-beloppet till RUT-tjänster år 2017. Indelning efter inkomst.

Källa: SCB, Uppgifter beställda av TCO

Jobb för nyanlända?

Ett bärande argument för den utvidgning av rutberättigade tjänster som tillkommit är att fler nyanlända skulle beredas en ingång på arbetsmarknaden. Detta skedde explicit genom den överenskommelse kring flyktingmottagande som gjordes 2016. I denna fanns också en punkt om utvidgning av tjänster berättigade till rutavdrag.

Någon utvärdering om de tjänster som då tillfördes, IT-tjänster, flytt-tjänster och en utvidgning av trädgårdstjänsterna, har lett till att fler nyanlända personer blivit anställda i dessa sektorer finns inte att tillgå.

Däremot har professor Johanna Rickne (SNS 2018) presenterat en utvärdering där det visas att endast cirka 3 procent av de anställda kvinnorna vid städföretag i rutsektorn har flyktingbakgrund. Detta innebär att antingen ha status som flykting eller anhörig till flykting. Det motsvarar ungefär deras andel i hela befolkningen men är cirka hälften så stor andel som i städföretag utanför rutsektorn eller inom hemtjänsten.

Den höga andelen utrikesfödda, såväl inom som utom Europa, förefaller istället utgöras till stor del av arbetskraftsinvandrare. Detta visas i en serie artiklar i tidningen Kommunalarbetaren.

Argumenten att genom utvidgning av nya tjänster och högre tak för skattereduktionen skapa ingångar på arbetsmarknaden för nyanlända flyktingar förefaller inte vara hållbara.

Syftet med rutavdraget är inte att skapa nya jobb i största allmänhet, det kan inte anses samhällsekonomiskt motiverat att genom skattereduktioner skapa efterfrågan på vissa tjänster.

”Det är inte samhällsekonomiskt motiverat att skapa efterfrågan på vissa tjänster.”

Regelverk för beräkning av rut-avdrag

Från starten har skattereduktionen utgjort 50 procent av arbetskostnaden, inklusive moms men exklusive material, utrustning och resor.

Skatteverkets anvisningar är mycket tydliga på dessa punkter. Dock är detta svårt att kontrollera, och det är vanligt förekommande att vissa företag i sin marknadsföring anger att även andra tjänster ingår, att bil ingår eller skattereduktion beräknas även på restid.

Sedan trädgårdstjänster utvidgades och IT-tjänster infördes, har även anvisningarna vad avser maskinell utrustning ändrats. Ju fler tjänster som tillförs, desto mer disparata blir regler och anvisningar.

För städning får arbetskostnad för arbete som kräver maskinell utrustning som högtryckstvätt, skurmaskin eller annan specialutrustning ingen skattereduktion. För trädfällning, stubbfräsning och liknande får istället kostnaden för maskiner vilka kan hållas med händerna räknas in i arbetskostnaden och generera skattereduktion.

För barnpassning är det noga uttalat att hjälp med läxor från skolan endast får omfatta en mycket begränsad del av tiden (10 procent) och att aktiviteter inte får vara sådana som föräldrar normalt inte gör själva. Samma begränsning gäller alltså städning. Detta är tjänster som normalt måste utföras löpande i vardagen.

För trädgård och IT finns däremot inte några sådana begränsningar.

Skattereduktionens nivå

Skattereduktionen uppgår till 50 procent arbetskostnaden. Eftersom mer avancerade tjänster som även kan inkludera kostsam maskinell utrustning numera ingår kan beloppen för en utförd tjänst bli avsevärt högre än från början avsett.

I marknadsföring för IT-tjänster uppgår priset efter rutavdrag till 400–600 kronor och uppåt, och det kan vara ”per påbörjad halvtimme”.

Prisbilden för stubbfräsning förefaller ligga på 1 200–1 500 kronor för en/ den första stubben, efter 50 procent skattereduktion. Det torde innebära ett timpris på 3 000 kronor. Anekdotiskt finns exempel på att trasiga telefoner lagas i hemmet, i stället för att lämnas in på företag, då skattereduktionen gör den ineffektiva ordningen med hembesök lönsam.

Av detta skäl anser vi att ett tak på skattereduktionens storlek per timme bör sättas så att det motsvarar 50 procent av en rimlig arbetskostnad för enklare tjänster. Vi föreslår ett tak på 250 kronor, vilket då motsvarar en timkostnad på 500 kronor (400 kronor plus moms).

Som jämförelse betalar staten 310 kronor per timme personlig assistans, vilket för såväl kommuner som privata företag förväntas räcka till en timmes arbete med goda arbetsvillkor, dock ej inkluderande moms.

Direktiv till utredning om utvidgning av rutavdraget

En statlig utredning om rutavdraget tillsattes i juni 2019. Enligt utredningens direktiv ska förslag läggas om att taket i RUT tredubblas, rutavdraget ska utvidgas till tvätt-, flytt-, hämt- och trygghetstjänster samt ett extra avdrag för äldre ska utredas.

Det går att anföra olika typer av invändningar mot flertalet av de föreslagna förändringarna.

Taket för rutavdraget

Enligt direktivet ska taket ytterligare höjas, till 75 000 kronor. TCO avstyrker det förslaget. Vår slutsats vid genomgång av statistiken är att detta är helt obehövt. Vid ett tak på 25 000 kronor var det ett så pass stort antal personer, nära 12 000, som nådde maximal skattereduktion att det kan anses ha varit motiverat att återgå till tidigare tak på 50 000 kronor. Att däremot ytterligare höja detta tak till 75 000 kronor, alltså arbetskostnader på 150 000 kronor per person är inte ämnat att underlätta att få livspusslet med jobb och familj att gå ihop. Istället riskerar en sådan takhöjning att försämra legitimiteten för hela systemet.

Tvätteritjänster

Att låta arbetskostnaden för tvätteritjänster som utförs av företag på annan plats ingå i rutavdraget skulle innebära ett principbrott mot hela systemet med skattereduktion för ruttjänster, nämligen att det är tjänster som utförs i bostaden.

Som framgår av direktiven utförs sådan tvätt som man lämnar bort till företag i huvudsak av maskiner, och skulle därför inte bidra nämnvärt till fler enkla jobb. Däremot säger erfarenheten att för varje utvidgning av ett undantag från generella skatteregler uppstår omedelbart gränsdragningsproblem och framförallt krav på ytterligare utvidgningar.

Att bryta grundregeln om att arbetet ska utföras i eller i anslutning till bostaden riskerar att undergräva legitimiteten för systemet. Vi säger därför nej till förslaget.

Ommöblering och bortforsling

Idag är det berättigat med skattereduktion för att flytta möbler mellan bostäder utan att städa, och inom bostäder i samband med städning. Vi har svårt att se att det skulle generera särskilt många nya, enkla jobb om det även erbjuds rutavdrag för att flytta möbler inom bostaden utan att samtidigt städa. Att flytta möbler inom bostaden kan inte sägas vara en tjänst som hjälper människor att lösa sitt livspussel, men skulle sannolikt inte underminera legitimiteten.

Att inkludera olika typer av bortforsling, dock ej sådant hushållsavfall som ingår i producentansvaret eller i kommunernas ansvar för avfallshantering, och utan att det sker i samband med någon annan utförd tjänst skulle även det innebära ett tydligt avsteg från grundregeln om att tjänsterna ska utföras i bostaden. Samtidigt skulle det gälla uppdrag som varken påverkar möjligheten att kombinera jobb och familj i vardagen eller kan förväntas skapa enkla jobb i någon omfattning. Även detta förslag säger TCO nej till.

”För varje undantag från generella skatteregler uppstår omedelbart gränsdragningsproblem.”

Trygghetstjänster

Att inkludera tjänsten att någon kommer hem och tömmer brevlådan och vattnar blommor, eller kontrollerar att inga skador uppstått, utan att städa eller utföra trädgårdsarbete samtidigt, kan förefalla som en enkel utvidgning. Det måste dock beaktas att en sådan tjänst i sig inte ianspråktar mer än några minuters arbetstid, varför tjänsten som sådan i huvudsak måste bestå av restid. Restid ska enligt regelverket inte berättiga till rutavdrag för några andra tjänster. Det vore ett mycket anmärkningsvärt avsteg att låta restid ingå i denna tjänst.

Samtidigt pågår en debatt kring förslag från andra aktörer om att inkludera trygghetstjänster såsom installation av hemlarm, uttryckning och till och med bevakningstjänster. Att därför medge rutavdrag för tjänsten att utöva tillsyn över bostaden när den boende är borta vore ett stort steg in på en marknad med förväntad ändamålsglidning.

Den mycket begränsade tjänsten att tömma brevlådan och vattna blommor kan i sig knappas generera något nämnvärt tillskott av enkla jobb. Däremot skulle en ändamålsglidning till bevakningstjänster och uttryckning av väktare leda till att legitimiteten för rutavdraget såväl som tilliten till rättssamhället skulle undermineras.

Trygghet och säkerhet mot brott är en central uppgift för statens, rättsväsende, i första hand polisen. Trygghet ska tillkomma medborgarna på likvärdiga villkor och finansieringen ske helt genom allmänna skattemedel. TCO säger sålunda nej till förslaget.

Utvidgning för äldre

Att låta betydligt fler tjänster vara berättigade till skattereduktion för personer över 65 år kräver en noggrann utredning. Att ha olika regler för olika kunder beroende på ålder riskerar leda till krångel såväl som fusk. Det bör beaktas vilka typer av tjänster det skulle kunna vara, som inte lika gärna kan ingå för samtliga. Det är också viktigt att dra en tydlig gräns för vad som är ansvaret för offentligt finansierad sjukvård och omsorg. Redan idag medges skattereduktion för vissa tjänster kallade omsorg, exempelvis att följa med på läkarbesök eller hjälpa till med handling, bankkårenden och liknande. Dessa tjänster omfattar idag 0,3 procent av ruttjänsterna. Vilka ytterligare tjänster som skulle kunna tillföras och fortfarande ligga inom ramen för vad som borde vara berättigat till denna typ av skattereduktion tycks oklart.

Utredningen har också fått förlängd utredningstid för denna del. TCO vill avvakta utredningens förslag.

Andra tjänster som diskuteras

I samband med den aktuella diskussionen driver också intressenter på för att återinföra skattereduktion för hemundervisning/läxhjälp. Denna typ av verksamhet tillkom genom ändamålsglidning från barntillsyn, och kan inte anses ligga i kärnan av uppgiften för rutavdraget.

Det föreligger också här starka principiella invändningar i form av att likvärdighet i förutsättningar genom god utbildning är ett ansvar för det offentliga. Det extra stöd som elever behöver för att klara sin utbildning med godkända betyg ska tillförsäkras dem inom ramen för skolan. De skattepengar som, vid återinförande av läxrut, skulle användas till skattereduktion för hemundervisning har en alternativ användning i skolväsendet. Vi anser att de ska användas till extra stöd för de elever som har störst behov, inom ramen för skolan.

Därutöver skulle ett läxrut snarast stå i motsatsställning till Skollagens skrivningar om likvärdig utbildning. Till exempel vad som står i 1 kap 4 § 2 mom om att ”En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.” och 2 kap 8 b § ”Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.”

En enkel beräkning visar att ett rutavdrag om 225 kronor som utförs av 10 000 personer 2 timmar per vecka i 40 veckor motsvarar lönen för 300 lärare på heltid (180 miljoner kronor). Det är sannolikt klart mer effektivt och i överensstämmelse med lagstiftningen att göra en sådan expansion.

Trygghetstjänster har tillkommit som politiskt förslag efter en kampanj för detta från branschorganisationer. En liknande opinionsbildning pågår för att införa rutavdrag för taxiresor. En rad tjänster har redan tillkommit, vars karaktär inte är att lösa vardagens livspussel med att kombinera arbetsliv och familj. Det är hög tid att sätta stopp för detta.

Varför RUT – och vad kostar det?

Syftet med att införa en skattereduktion för hushållsnära tjänster var att bidra till att människor ska kunna kombinera jobb och ansvar för familj, genom att köpa tjänster på ett sätt som är vitt och med goda anställningsförhållanden för utförarna. Detta förväntades också bidra till att skapa reguljära men enklare jobb. Skattereduktionen för arbetskostnaden är ändamålsenlig för detta.

Att bereda nyanlända flyktingar jobb har tillkommit som argument, vilket dock inte förefaller fungera i den del som gäller städning, vilket utgör tre fjärdedelar av ruttjänsterna. Ingenting talar för att övriga befintliga tjänster, eller tänkbara tillkommande skulle vara mer träffsäkra i att skapa sysselsättning för nyanlända. Andra åtgärder torde vara mer ändamålsenliga, träffsäkra och ge större resultat i förhållande till kostnaden för staten.

Syftet med skattereduktionen är inte, och bör inte heller vara, att i största allmänhet skapa nya jobb eller förbättra tillväxtpotentialer för företag i vissa branscher.

Ibland anförs att skattereduktionen finansierar sig själva för statskassan. Det är inte ett hållbart argument.

Det är endast om arbetet ändå skulle utföras, men svart, utan att betala erforderliga skatter, och kanske av någon som dessutom erhåller någon form av bidrag, som skattereduktionen i slutändan kan vara självfinansierad. I alla andra fall skulle kunden köpt något annat för pengarna, vilket skulle ha genererat andra skattebetalningar som då istället bortfaller. Kalkylen visar att för en tjänst för 450 kronor blir nettobortfallet för staten 125 kronor.

KALKYL: Exemplet gäller en tjänst för 450 kronor, där rutavdraget blir 225 kronor och kunden betalar 225 kronor. Beräkning enligt gällande skattesatser.

Kostnad	Belopp (kr)	Skattebelopp (kr)	Skatt att betala
Total	450	228	
Moms	90	90	Moms
Netto	360		
Vinstmarginal 5 %	17	4	Bolagsskatt
Total tjänstekostnad	343		
Overhead	120	30	Skatter och avgifter
Personalkostnad	223	53	Arbetsgivaravgift
Lön	170	51	Inkomstskatt
Rutavdrag		-225	Skattereduktion
		3	Överskott för staten
Avgår köp av annan tjänst	225	114	
Moms	45	45	Moms
Netto	180		
Vinst 5 %	8	2	Bolagsskatt
Total tjänstekostnad	172		
Overhead	60	15	Skatter och avgifter
Personalkostnad	111	27	Arbetsgivaravgift
Lön	85	25	Inkomstskatt
		111	Underskott för staten

Källa: Egna beräkningar.

Att utvidga skattereduktionen genom tillförande av nya tjänster och genom höjda tak innebär ett skattebortfall som måste kunna vägas mot andra utgifter eller skattesänkningar. Varje krona har alltid en alternativ användning. Det gäller såväl den del som hushållet betalar som skattereduktionen.

För hushållet blir prisbilden starkt snedvriden i förhållande till konsumtion av andra tjänster och varor som inte halverats genom skattereduktionen. Detta i sin tur minskar affärsmöjligheterna och jobben i företag som inte medges skattereduktion för sina tjänster.

För staten finns alltid alternativa användningar, antingen i form av mer generella skattesänkningar för jobb och företagande, eller i form av utgifter för exempelvis omsorg och utbildning eller mer träffsäkra arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta måste särskilt beaktas kring argumenten för att bredda rutavdraget i syfte att skapa jobb för nyanlända.

Ökade krav på anställningsvillkor

Ett bärande syfte med skattereduktionen för hushållsnära tjänster är att den som utför arbetet ska ha goda anställnings- och arbetsvillkor. Dock finns idag ingen koppling mellan den faktiska ersättning som den som utför arbetet får, och skattereduktionen för arbetskostnaden. Att enbart medge skattereduktion för den faktiska lönen för det utförda arbetet skulle dock göra att tid för fortbildning, planering eller för administrationskostnader inte räknades.

I dagens modell finns emellertid ingen garanti för att anställningsvillkoren såsom lön och försäkringar alls är rimliga. Det finns inte ens garantier för att arbetet utförs beskattat, exempelvis då den som utför arbetet inte är anställd i företaget som levererar tjänsten utan det förekommer kedjor av underleverantörer. Det är väl känt att det i sådana fall i slutändan kan vara mycket dåliga arbetsvillkor och inte ens vita jobb.

Systemet med månadsuppgifter hos Skatteverket gör att information om utbetalda löner och inbetalda skatter finns på individnivå. Det bör övervägas om ett villkor för skattereduktionen ska vara att företaget som ansöker om reduktionen anger vilka personer som utfört arbetet samt antal timmar. Detta kan medföra en tillkommande administrativ börda, men mot bakgrund av skattereduktionens storlek och att företag som arbetar seriöst med dessa tjänster ändå måste ha en tillfredsställande intern kontroll bör den kunna vara acceptabel. Likaså bör det utredas om krav ska kunna ställas på att skattereduktion endast medges för det företag där personen som utför arbetet också har sin anställning.

Skattereduktionens storlek, 50 procent av arbetskostnaden, är av en sådan omfattning att det bör kunna ställas krav på att anställningsvillkoren är i nivå med kollektivavtal, såväl vad avser lön som att försäkringar och tjänstepension ingår.

Taket för RUT och ROT

Efter takhöjningen för rutavdraget under 2019 är det sammanlagda personliga taket för rut- och rotavdrag återigen gemensamt 50 000 kronor. Det finns anledning att se över om inte dessa tak bör separeras. Vid större renoveringsarbeten riskerar ofta den löpande vardagshjälpen att få strykas ned. Eftersom denna rapport enbart behandlar den del som betecknas som rut-avdrag har vi dock lämnat den frågan till kommande arbeten.

Vilka använder rutavdrag och hur mycket?

Det totala utnyttjandet av RUT-tjänster har ökat från 1,3 miljarder kronor och 319 709 användare år 2010, till 5 miljarder och 965 710 användare 2018. Även antalet företag som bedriver verksamhet vilken är berättigad till rutavdrag har kraftigt ökat, från 5 816 till 21 081 företag.

TABELL 3. Antal köpare, utförare och belopp

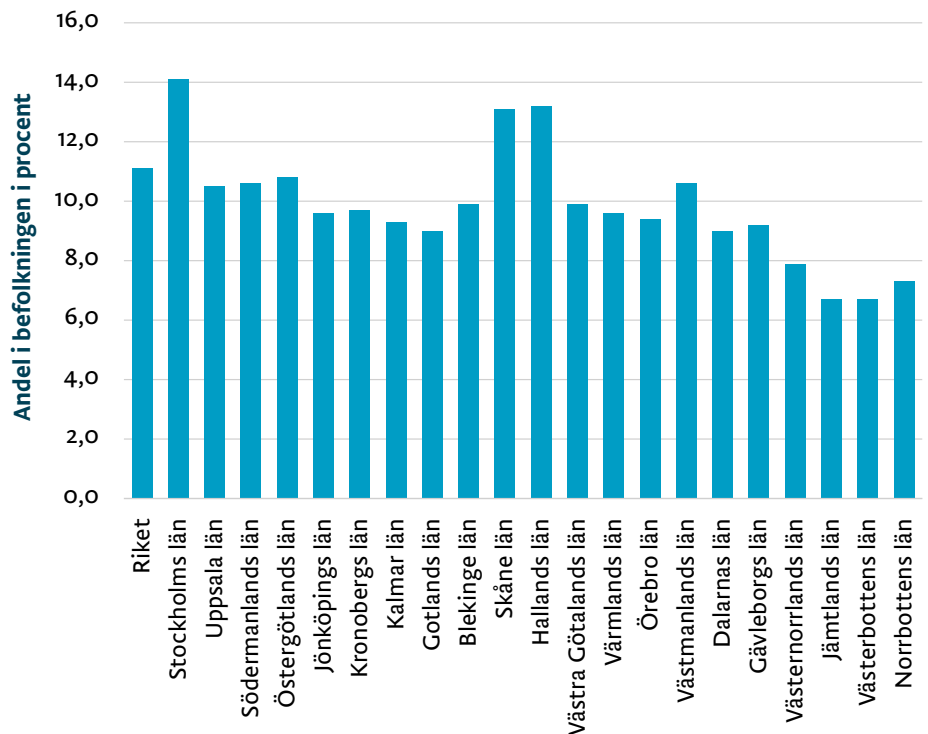
År	Antal köpare	Antal utförare	Belopp (kr)
2009	113 232	5 816	277 013 666
2010	319 709	12 204	1 340 816 619
2011	408 027	13 546	1 751 504 949
2012	482 914	15 442	2 180 608 402
2013	548 967	16 625	2 535 211 082
2014	615 666	17 454	3 055 035 214
2015	667 440	17 063	3 373 047 526
2016	726 760	17 833	3 704 106 946
2017	894 254	20 438	4 639 065 157
2018	965 710	21 081	5 062 647 953

Källa: Skatteverket

Från att ha varit en i mycket hög grad storstadsföreteelse har användandet för varje år spridits över landet, både vad gäller antal köpare och belopp.

DIAGRAM 6.

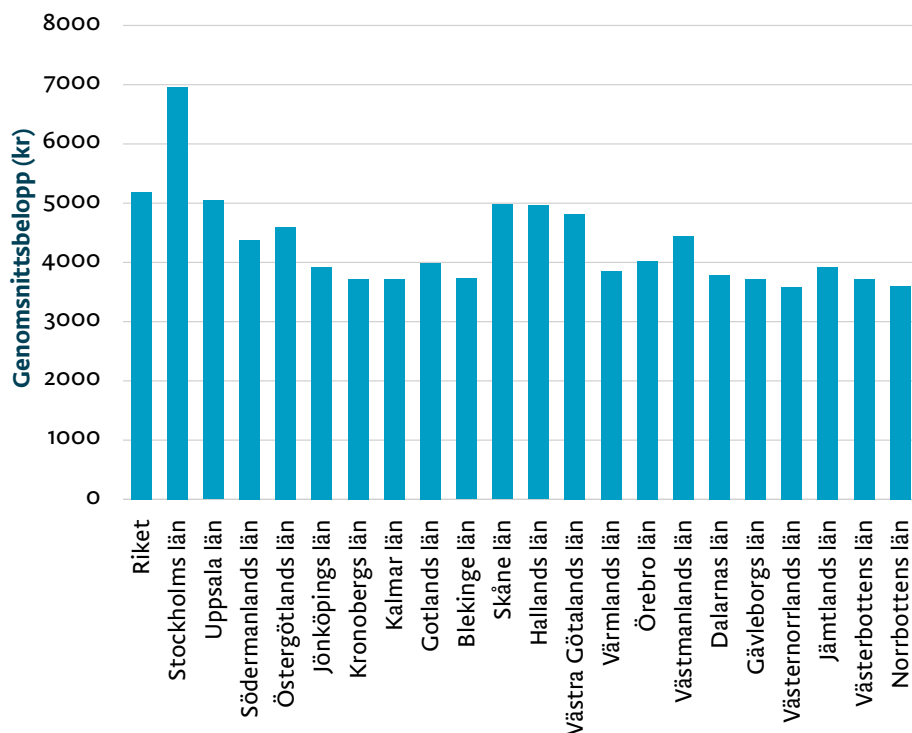
Andel i befolkningen per län, som använt RUT år 2017

Källa: SCB

DIAGRAM 7.

Genomsnittsbelopp per län, för dem som erhållit skattereduktion för RUT år 2017

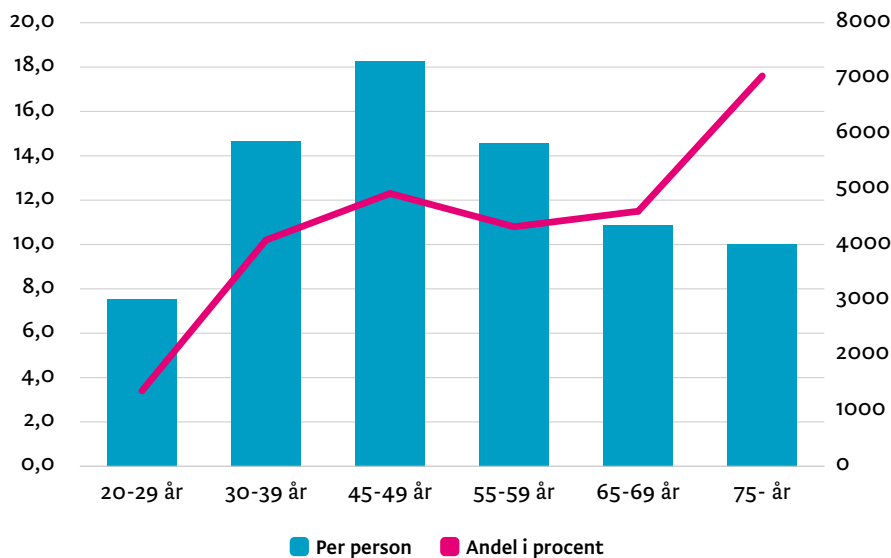

Källa: SCB

Andelen i befolkningen som köper ruttjänster ökar med stigande ålder, men de medelålders köper i genomsnitt för högst belopp.

DIAGRAM 8.

Andel och genomsnittsbelopp efter ålder 2017

Källa: SCB

Andelen i befolkningen som köper ruttjänster ökar med stigande inkomst, likaså ökar de genomsnittliga beloppen.

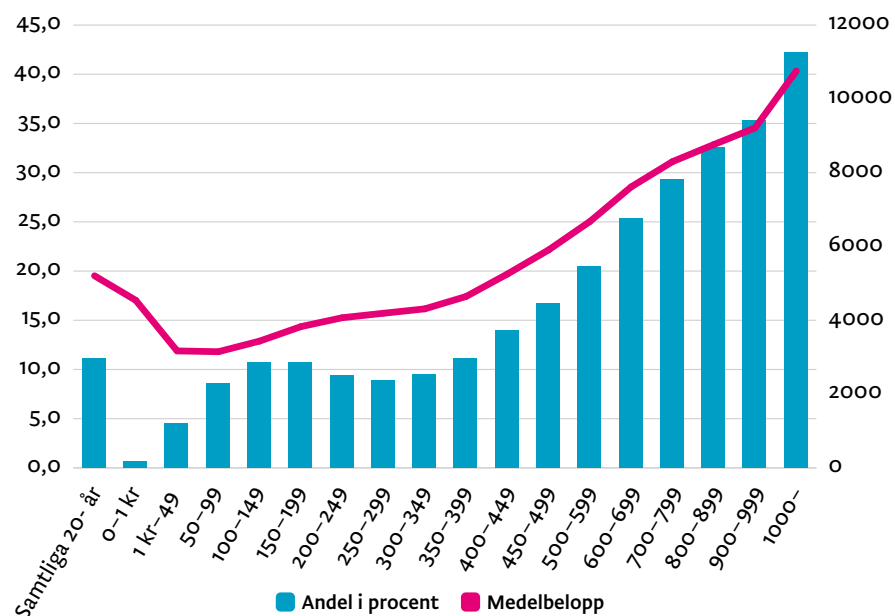
TABELL 4. Andel köpare och medelbelopp efter inkomst, 2017

Årsinkomst (tkr)	Andel, procent	Medelbelopp (kr)
Samtliga 20-år	11,1	5 193
0,0	0,7	4 528
- 49	4,5	3 157
50 - 99	8,6	3 135
100 - 149	10,7	3 423
150 - 199	10,7	3 815
200 - 249	9,4	4 056
250 - 299	8,9	4 177
300 - 349	9,5	4 296
350 - 399	11,1	4 631
400 - 449	14,0	5 239
450 - 499	16,7	5 893
500 - 599	20,5	6 664
600 - 699	25,4	7 602
700 - 799	29,3	8 286
800 - 899	32,6	8 748
900 - 999	35,3	9 200
1000 -	42,2	10 744

Källa: SCB

DIAGRAM 9.

Andel och genomsnittsbelopp efter inkomst

Källa: SCB

TCO:s förslag

- Var rädda om RUT. Låt systemet med skattereduktion för hushållsnära tjänster vara avgränsat till att skapa större möjligheter att löpande lösa livspusslet med att kombinera jobb och familj, på ett sätt som ger goda villkor för den som utför arbetet.
- Låt taket för skattereduktion för RUT-tjänster vara 50 000 kronor per person även fortsättningsvis.
- Sätt ett tak för skattereduktionen per arbetstimme på 250 kronor, så att tjänster som kostar mer än 500 kronor per timme inte får mer än 250 kr i reduktion. Taket bör motsvara halva arbetskostnaden för de tjänster som ursprungligen avsågs för att bidra till att lösa livspusslet på ett vitt och värdigt sätt.
- Förtydliga regelverken kring arbetskostnad så att de blir neutrala mellan olika typer av tjänster. Det är rimligt att kostnader för maskiner, material och utrustning likabehandlas genom att inte räknas med för någon tjänst. (Med ett tak skulle denna punkt kunna vara överflödig)
- Avstå från att införa nya tjänster där syftet är att skapa en större marknad för företag att etablera verksamhet och växa. Systemet kan aldrig syfta till att skapa affärsmöjligheter.
- Låt skattereduktionen begränsas till arbetskostnaden i och i anslutning till bostaden. Att börja inkludera tjänster som huvudsakligen utförs på andra platser, eller inkludera restider, skulle snabbt skapa nya problem med kontroll, gränsdragningar och väcka krav på ytterligare nya tjänster samt urholka legitimiteten för skattereduktionen.
- Utred möjligheten att skattereduktionen villkoras med att personerna som utför arbetet är anställda i företaget, att det anges vilka personer som utfört arbetet och att anställningsvillkoren är i nivå med kollektivavtal.

”Var rädda om RUT.
Låt systemet vara
avgränsat till att skapa
större möjligheter att
kombinera jobb och
familj.”

Källor

Länk till skatteverkets statistik månadsvis över belopp, län, kommun, antal köpare, antal säljare

<https://skatteverket.entricscape.net/catalog/9/datasets/11>

<https://skatteverket.se/omoss/varverksamhet/statistikochhistorik/skatt-paarbete/skattereduktionforrotochrutarbeten.4.3152d9ac158968eb8fd2aa1.html>

SCB Uppdelat efter ålder på köpare, 2017

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/pong/tabell-och-diagram/skatter—riket/skattereduktion-for-rot-arbete-och-hushallsarbete-rut-efter-alder/>

SCB Uppdelat efter län och kommun på köpare, 2017

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/pong/tabell-och-diagram/skatter—lankommun/skattereduktion-for-rot-arbete-och-hushallsarbete-rut-efter-lan-och-kommun/>

SCB Uppdelat efter beskattningsbar inkomst, 2017

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/pong/tabell-och-diagram/skatter—riket/skattereduktion-for-rot-arbete-och-hushallsarbete-rut-2017-efter-beskattningsbar-forvarvsinkomst/>

Skatteverket: Skattereduktion uppdelat per tjänst inom RUT

SCB: Av oss beställd statistik över antal personer som når taket för skattereduktionen 2015 och 2017, uppdelat på ålder, inkomst och kommun.

Rapport av Johanna Rickne för SNS juni 2019

<https://www.sns.se/aktuellt/sns-analys-nr-56-kvinnor-med-flyktingbakgrund-i-rutsubventionerade-foretag/>

Artikel i tidn. Kommunalarbetaren

<https://ka.se/2019/09/11/harifran-kommer-rutarbetarna/>

Om TCO

TCO är en partipolitiskt fristående centralorganisation som samlar 13 fackförbund med över 1,4 miljoner medlemmar. Vår uppgift är att påverka politiken och samhällsutvecklingen för goda villkor i arbetslivet. TCO-förbundens medlemmar är både välutbildade och professionella yrkesutövare. De jobbar i landets privata tjänste- och industriföretag, kommuner, landsting, kyrka, statliga myndigheter och i den ideella sektorn. Bland yrkesgrupperna finns allt från ingenjörer, journalister och lärare till poliser, ekonomer och sjuksköterskor. Över 60 procent av medlemmarna är kvinnor.

Vill du veta mer? Gå in på www.tco.se

Tjänstemännens centralorganisation
Linnégatan 14, 114 94 Stockholm
Tel 08-782 91 00, tco.se

